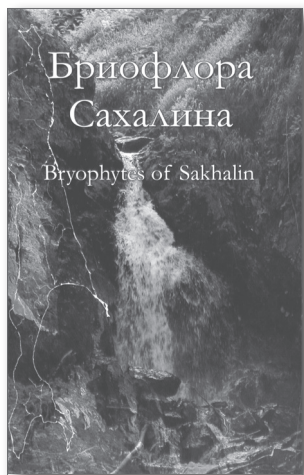

Recenzja

V. A. BAKALIN, O. YU. PISARENKO, V. YA. ČERDANCEVA, P. V. KRESTOV, M. S. IGNATOV, E. A. IGNATOVA. 2012. **Brioflora Sachalina. Monografija** [Bryophytes of Sakhalin. Monograph]. 304 str., 19 kolorowych fotografii, 633 rycin w tym 630 map rozmieszczenia. Miękką oprawa, format 20,5 × 14,7 cm. Izdatel'stvo Morskogo gosudarstvennogo universiteta imeni admirala G. I. Nevel'skogo, Vladivostok. Cena: nie podano. ISBN 978-5-8343-0768-6.

Jeszcze do niedawna brioflora Rosyjskiego Dalekiego Wschodu była słabo i fragmentarycznie poznana, a na pewnych obszarach jedyne dane na temat mszaków pochodziły z XIX lub pierwszej połowy XX wieku. Należał do nich m.in. Sachalin, ogromna wyspa na Morzu Ochockim u wschodnich wybrzeży Kraju Nadmorskiego, rozciągająca się na przestrzeni 948 km z północy na południe i zajmująca 72492 km². Wzdłuż wyspy przebiegają dwa południkowe łańcuchy górskie, z których wschodni osiąga najwyższą kulminację 1609 m n.p.m. na Szczycie Łopatina. Sachalin leży w strefie tajgi i dominują tu głównie różne typy lasów jodłowo-świerkowych ze świerkami: ajańskim (*Picea jezoensis* (Siebold & Zucc.) Carrière) i sachalińskim (*P. glehnii* F.Schmidt) oraz jodłą sachalińską (*Abies sachalinensis* F.Schmidt), a także lasy z modrzewiem daurskim (*Larix dahurica* Turcz.) z gęstym podszyciem krzewów i wysokich traw.

Pierwsza kolekcja mszaków na Sachalinie została zebrana w trakcie wyprawy Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego w latach 1860–1861 przez F. B. Schmidta i P. P. Glehna. Została ona opracowana przez fińskiego briologa S. O. Lindberga, a wyniki opublikowane w pracy z 1872 roku. Przez ponad całe stulecie była ona podstawowym źródłem wiedzy na temat brioflory tej wyspy, nie licząc rozproszonych danych w japońskich publikacjach S. O. Okamury, Y. Horikawy i K. Sakuraiego oraz przyczynku L. I. Savič z 1936 roku. Dopiero w pierwszej dekadzie obecnego wieku grupa rosyjskich badaczy z Władywostoku i Moskwy przeprowadziła na Sachalinie szeroko zakrojone badania terenowe flory mszaków, a ich wyniki są przedstawione w omawianej tu monografii. Badaniami objęta została cała wyspa, co daje w miarę pełny obraz lokalnego rozmieszczenia mchów i wątrobowców na tym obszarze, a ponadto zrewidowane zostały dostępne historyczne materiały zielnikowe.

Według obecnego stanu wiedzy na Sachalinie występuje 198 gatunków wątrobowców i 438 mchów. Jak do tej pory nie znaleziono tu żadnego gatunku glewika, które należą do bardzo rzadkich roślin na Rosyjskim Dalekim Wschodzie. Lokalne rozmieszczenie wszystkich gatunków jest przedstawione na mapach punktowych. Brioflora Sachalinu ma charakter borealny i dominują w niej szeroko rozmieszczone gatunki holarktyczne, ale dość duży procent stanowią też gatunki wschodnioazjatyckie, które nierzadko osiągają tu północną granicę zasięgu.

Przegląd flory wypełnia większą część opracowania. W części wstępnej znajduje się opis fizjograficzny terenu badań, przegląd głównych formacji roślinnych, zarys historii badań briologicznych oraz zestawienie badanych stanowisk z podaniem współrzędnych geograficznych. Po wykazach wątrobowców i mchów znajdują się listy gatunków wykluczonych oraz krótkie analizy hepaticoflory i muskoflory. W sumie książka obejmuje 8 autorskich rozdziałów, a całość zredagował Vadim A. Bakalin, z którego inspiracji zostały przeprowadzone badania na Sachalinie.

Omówione opracowanie flory mszaków Sachalinu jest cennym źródłem danych chorologicznych dla wątrobowców i mchów i wypełnia dotkliwą lukę w azjatyckiej literaturze briologicznej. Dawała się ona wyraźnie odczuć przy jakichkolwiek próbach wykreślenia map zasięgowych gatunków holarktycznych na Rosyjskim Dalekim Wschodzie, gdzie przez długi okres czasu jedyne dane pochodziły z Kraju Nadmorskiego. – RYSZARD OCHYRA, *ul. Fryderyka Zolla 39, 30-898 Kraków, Polska.*